

vatskoj filozofiji, teologiji, historiografiji i kulturi, također je i važan dokaz kako hrvatsko društvo ima umnu, kul-

turnu pa i ekonomsku snagu 'proizvoditi' ovako promišljena, sustavna i opsežna djela.

Tonći Kokić

Jure BRKAN, Crkveno-pravni stav Katoličke crkve prema masoneriji, Služba Božja, Split, 2020., 167 str.

Prof. dr. sc. Jure Brkan, redoviti profesor kanonskoga prava u miru, napisao je knjigu pod naslovom *Crkveno-pravni stav Katoličke crkve prema masoneriji*, koju je objavila izdavačka kuća Služba Božja iz Splita. Knjiga, osim Predgovora, Uvoda, Zaključka i Dodatka – Očitovanje o masonskim udruženjima Svete Kongregacije za nauk vjere, sažetaka s ključnim riječima na hrvatskom i engleskom jeziku, izabrane bibliografije, recenzija te nekoliko redaka o autoru, sadrži i pet poglavlja: 1) Općenito o masoneriji (17 – 46); 2) Temeljna promišljanja o crkveno-pravnom stavu Katoličke crkve prema masoneriji (47 – 85); 3) Crkveno-pravni stav Katoličke crkve prema masoneriji prije stupanja na snagu Zakonika iz 1983. godine (87 – 98); 4) Današnji crkveno-pravni stav Katoličke crkve prema masoneriji (99 – 128); 5) Stav Kongregacije za nauk vjere prema masoneriji nakon proglašenja Zakonika iz 1983. godine (129 – 138).

Već pregled naslova pojedinih poglavlja knjige jasno upućuje čitatelje u problematiku i tematiku svakog poglavlja. Tko hoće ukratko saznati važne činjenice o slobodnim zidarima i iscr-

pno upoznati stav Katoličke crkve prema slobodnom zidarstvu ili masoneriji, u knjizi prof. dr. sc. Jure Brkana ima zahvalnog saveznika. Ako ikoja knjiga ima dobru vremensku *tempiranost izlaska*, onda je to slučaj s knjigom prof. dr. sc. Jure Brkana. Knjiga izlazi nedugo nakon što se u hrvatskom medijskom prostoru davalo dosta pozornosti masonima (ožujak 2020.).

»Općenito o masoneriji« naslov je prvog poglavlja knjige *Crkveno-pravni stav Katoličke crkve prema masoneriji*. Prateći misli donesene u tom poglavlju, čitatelj može, koliko je to moguće iz poznatih razloga (masoni su tajno društvo!), ući u svijet masonerije. Masonsko djelovanje pokriveno je velom tajne pa je ono što nalazimo u prvom poglavlju odličan zbir činjenica o masoneriji prikupljenih iz domaće i strane literature. Poglavlje je vrlo zanimljivo i čita se u jednom dahu. U svjetlu izrečenoga, možemo tako na stranicama prvog poglavlja saznati o masonskim Konstitucijama, braći masonima, masonskoj zakletvi i masonskoj tajni, masonskim ložama i početcima masonerije, nekim masonskim simbolima, stavu masoneri-

je prema Katoličkoj crkvi i obrnuto, stavu Katoličke crkve prema slobodnim zidarima.

Drugo poglavlje naslovljeno je »Temeljna promišljanja o crkveno-pravnom stavu Katoličke crkve prema masoneriji«. Kako sam autor kaže, u tom se poglavlju ukratko osvrće »na temeljne masonske ideje, masonski svjetonazor koji utječe općenito na stav Katoličke crkve prema masoneriji i posebno na pravni (kanonski) stav Katoličke crkve prema masoneriji« (47). Autor poglavlje razvija kroz obradu, ponekad kraćih, a ponekad dužih, dvanaest tema koje su i ujedno i podnaslovi unutar poglavlja. Teme su: masonska filozofija i teologija, koje su nespojive i nepomirljive s naučavanjem i djelovanjem Katoličke crkve; masonerija zastupa sekularizam protiv stare paradigme; crkvena i pravna zaštita vjernika; osnivanje moderne masonerije radi rušenja stare paradigme; početak crkvene zabrane upisa vjericima u masonsko udruženje; i danas su masoni jaki; mjerodavni crkveni poglavar mora donijeti kaznenu mjeru; Katolička crkva ima negativan stav prema masoneriji; o masoneriji možemo pouzdano govoriti od 24. lipnja 1717. godine; biti katolik i mason u isto vrijeme jest apsurd; masonerija je jedno od zabranjenih društava za katolike te Crkva od svoga početka izriče kaznene mjere svojim neposlušnim vjericima.

»Crkveno-pravni stav Katoličke crkve prema masoneriji prije stupanja na snagu Zakonika iz 1983. go-

dine«, naslov je trećeg poglavlja knjige. Nakon obrade temeljnih promišljanja o crkveno-pravnom stavu Katoličke crkve prema masoneriji, u poglavlju se pomoću triju faza odnosa Katoličke crkve prema masoneriji, a o kojima govori Ivan Fuček, ukratko obrađuje crkveno-pravni stav Katoličke crkve prema masoneriji prije službenog proglašenja *Zakonika kanonskoga prava* 25. siječnja 1983. godine. Autor u poglavlju predstavlja početke moderne masonerije i osude pojedinih papa koje su usmjerene prema slobodnim zidarima. Na kraju poglavlja autor informativno progovara o blaženom Alojziju Stepincu i masoneriji.

»Današnji crkveno-pravni stav Katoličke crkve prema masoneriji« tema je četvrtog poglavlja knjige. Treće poglavlje predstavilo je ukratko crkveno-pravni stav Katoličke crkve prema masoneriji od 1738. do 1983. godine. U četvrto poglavlje autor čitatelja uvodi sljedećim riječima: »Današnji pravni stav Katoličke crkve prema masoneriji temeljimo na kan. 1374. Zakonika iz 1983. imajući, razumije se, u vidu kanonsku predaju i ono što je Kongregacija za nauk vjere nakon proglašenja Zakonika (25. 1. 1983.) donijela u 'Očitovanju' (26. 11. 1983.) kao i u 'Razmišljanju' od 23. 2. 1985. U 'Razmišljanju' od 23. 2. 1985. Kongregacija za nauk vjere potvrdila je stav Crkve iz 'Očitovanja' te je dala svoje tumačenje o naravi masonerije i stavu Katoličke crkve prema masoneriji nakon 'Očitovanja' i stupa-

nja na snagu Zakonika kanonskoga prava (27. 11. 1983.)« (99). Na tragu istaknutoga poglavlje donosi govor o kanonu 1374 te predstavlja donošenje i probleme oko donošenja spomenutog kanona. Nadalje, u poglavlju su prikazane razlike u stavu Katoličke crkve prema masoneriji kroz povijest Crkve i danas, mogućnosti dijaloga s masonerijom kao i pozicija kardinala Franje Šepera na plenarnoj sjednici 22. listopada 1981. godine, a u kontekstu donošenja reformiranoga kanona 1374.

»Stav Kongregacije za nauk vjere prema masoneriji nakon proglašenja Zakonika iz 1983. godine« obrađuje kratko peto poglavlje knjige. Radi boljeg shvaćanja odredbe kanona 1374 vrlo je važno, uz izvore za spomenuti kanon i kanonsku predaju, upozoriti i na *Declaratio de associationibus massonicis – Očitovanje – (Izjavu) o masonskim udruženjima* Svete kongregacije za nauk vjere od 26. studenoga 1983. godine te potvrdu stava Crkve iz *Očitovanja*, što je nakon malo više od godinu dana 23. veljače 1985. godine tiskano kao *Razmišljanje nakon godinu dana od očitovanja Kongregacije za nauk vjere o nepomirljivost između kršćanske vjere i masonerije*. Autor prikazuje *Očitovanje* i *Razmišljanje*, a na kraju poglav-

lja donosi najnoviji crkveno-pravni stav Katoličke crkve prema masoneriji.

Autor postupno razvija tematiku knjige, što omogućuje kvalitetniji uvid u stav Katoličke crkve prema masoneriji. Knjiga je vrijedno znanstveno djelo koje obogaćuje crkveno-pravnu misao u Republici Hrvatskoj. Knjiga nije opsegom duga, lako se čita i pisana je razumljivim jezikom, što su svakako »plusevi« da suvremeni čitatelj uzme knjigu u ruke. Bogatstvo bilježaka upućuje čitatelje na izvore, ali i na poticanje vlastitoga produblivanja tema pomoću predloženih izvora. U knjizi se primjećuju i ponavljanja određenih činjenica koja mogu na prvo čitanje biti malo opterećujuća. No ako se uđe temeljiti je i dublje u tekst, shvaća se da su ta ponavljanja u službi razvijanja podtema u poglavljima.

Knjigu preporučujemo svima koji žele ukratko nešto saznati o masoneriji te koji se žele detaljnije informirati o stavu Katoličke crkve prema tom tajnom udruženju.

Na kraju ovoga prikaza želimo čestitati autoru na uloženom trudu i zahvaliti što je o masoneriji progovorio na ovakav način.

Josip Šimunović